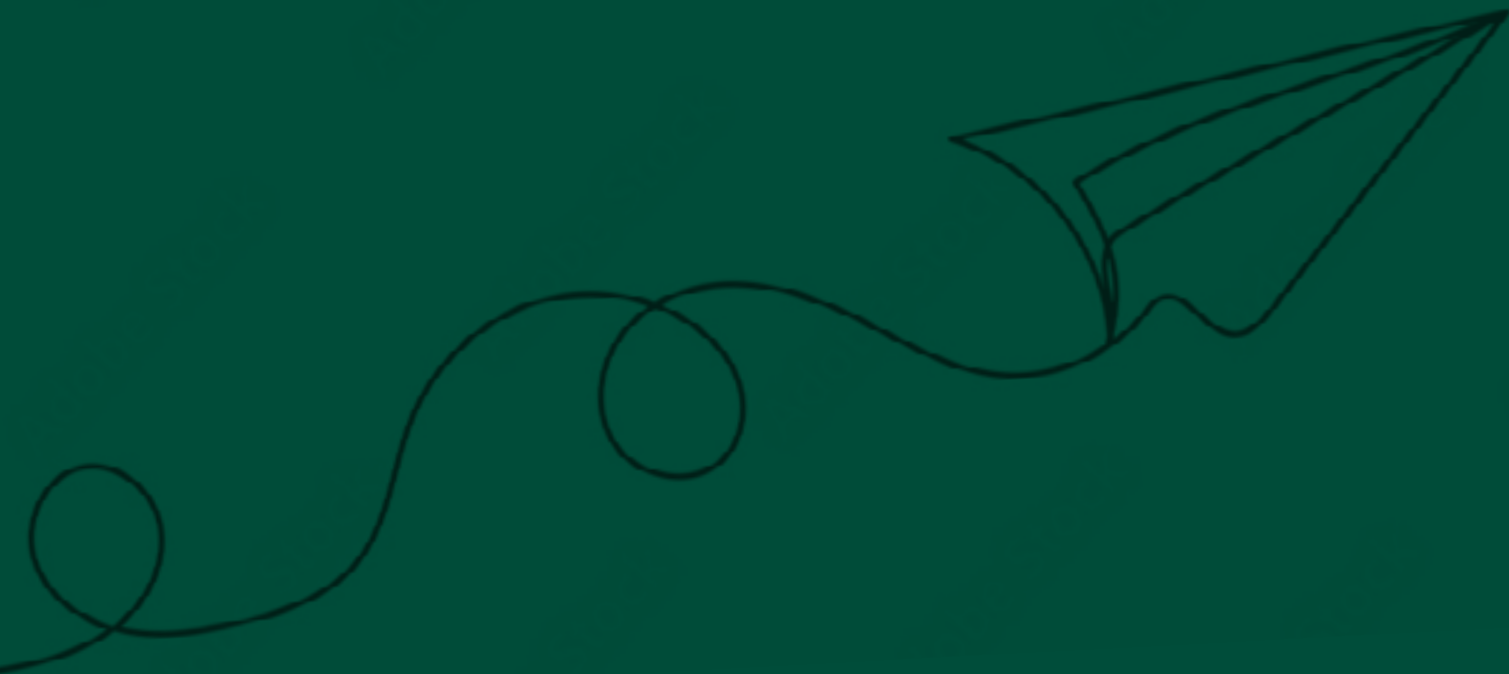

REFORMFÖRSLAG

Sverige ska vara världens bästa land för livsresor

Av reformgruppen för jobb och företagande: Jonny Cato (ordförande), Martin Ådahl, Abir Al-Sahlani och Effie Kourlos.

Mål och förslag är reformgruppens egna.

Samhällsanalyserna som ligger till grund för reformförslagen finns här:

<https://www.centerpartiet.se/samhallsanalyser>

Reformer för livsresor

För att bygga ett starkt och växande Sverige som håller ihop för framtiden måste vi fokusera på att alla människor i Sverige ska kunna nå sin fulla potential. Sverige ska helt enkelt vara världens bästa land att göra livsresor i. För det krävs tillväxt och nya jobb, men också tydligare motkrav på individen. I ett samhälle där friheten finns att skapa nya företag och nya idéer, skapas också många fler möjligheter för att komma ur utanförskap och för en lyckad integration.

Tyvärr tappar Sverige just nu i nyföretagande, tillväxt och jobbskapande, medan arbetslösheten stiger. Den trenden måste vändas om vi ska nå visionen ett starkt och växande Sverige för framtiden. För vissa grupper i samhället är det svårare att göra livsresor idag. Förra året var andelen behöriga till gymnasiet 87% i genomsnitt i pendlingskommuner nära storstäder (som Nacka och Vellinge), men bara 80% i genomsnitt i landsbygdskommuner (som Filipstad och Åsele). Steget in på arbetsmarknaden är statistiskt sett störst för utrikesfödda kvinnor och unga män. För utrikesfödda generellt är misslyckad integration en grundorsak till att många livsresor inte blir av. 86,1% av inrikes födda, vars föräldrar båda också är inrikes födda, är sysselsatta. Motsvarande siffra för utrikes födda är 74,9% – en skillnad på drygt 11 procentenheter. Hade utrikes födda haft samma sysselsättningsgrad som inrikes födda hade ytterligare 180 000 personer haft ett jobb idag. Det är ett enormt slöseri. Politikens uppgift är att ge alla en chans samtidigt som individen har friheten att ta ansvar för sitt liv och sin livsresa. Det finns särskilt några orsaker till varför politiken misslyckas med att ge alla en chans.

- Tröskeln till ett första jobb är många gånger för hög och incitamenten till egen försörjning är ofta för låg.
- Jobb skapas i små och växande företag men nyföretagandet sjunker och kostnaden för att anställa är hög och har höjts.
- Företagens stora kompetensbehov matchas inte av kompetenser hos de som är arbetslösa. Utbildningsbehovet är skriande och jobben skapas på andra platser än där arbetslösheten är hög.
- Svenska språket är en viktig nyckel för att komma in på arbetsmarknaden. Trots att vissa förändringar gjorts inom svenska för invandrare (SFI) är det alldeles för många som inte lär sig svenska.

Tidöregeringens politik präglas i bästa fall av oordning och grumliga prioriteringar, i värsta fall av populistiska felsatsningar. Trots att flera partier i Tidöregeringen beskriver sig själva som borgerliga är den arbetsmarknadspolitik som man för allt annat än borgerlig, med höjda skatter på arbete och höjd a-kassa. När det gäller integrationspolitiken är den i princip helt obefintlig, och är snarare fokuserad på en förhoppning om att människor som inte integrerats ska gå med på att få pengar för att återvända.

Mål för Centerpartiets politik för livsresor

Sverige står inför ett vägval, och det finns bara en väg som leder framåt. För att bygga ett starkt Sverige som håller ihop för framtiden måste vi fokusera på att alla människor i Sverige ska kunna nå sin fulla potential. Om vi inte snarast vänder utvecklingen med ett utanförskap som skapar tudelning i vårt samhälle kommer det få förödande konsekvenser för lång tid framöver. Därför måste den sociala rörligheten öka inom alla grupper i samhället - och det måste ske nu. För att vända den negativa trenden och ge fler förutsättningar att göra livsresor föreslår reformgruppen att följande mål ska vägleda Centerpartiets arbetsmarknads- och integrationspolitik:

- Antalet arbetslösa ska minska från dagens 8,5% till att ligga på genomsnittet i EU, vilket i dagsläget är 5,9%.
- Gapet i arbetslöshet mellan inrikes- och utrikesfödda ska halveras.
- Den tid det tar idag för utrikesfödda kvinnor från att de får uppehållstillstånd till att de kommer i arbete ska halveras.
- Andelen personer som idag står utanför arbetsmarknaden på grund av otillräckliga språkkunskaper ska halveras under en femårsperiod.
- Nyföretagandet ska öka från dagens nivåer.
- Företagens regelbörda ska kosta mindre än för jämförbara länder och kostnaden ska minska som andel av BNP varje år.

Vi tror på ett gemensamt ansvar för att alla människor ska ha friheten att förverkliga sina liv och sina drömmar. Vårt mål är att Sverige ska vara världens bästa land att göra livsresor i eftersom det är en förutsättning för byggandet av ett starkt Sverige.

SFI blir Jobbsvenska med fokus på att få ett jobb

Vad vi vill?

SFI reformeras och byter namn till Jobbsvenska med fokus på att snabbt och med hjälp av tätt samarbete med näringslivet komma i arbete. Den med kortare utbildningsbakgrund lär sig svenska med jobbfokus och avslutad utbildning ger ett jobbsvenskacertifikat som garanterar funktionalitet i svenska, medans den som har längre utbildningsbakgrund läser akademisk svenska som leder till ett certifikat för akademiska studier med möjlighet till fortsatta studier eller jobb.

Varför vill vi göra om SFI till Jobbsvenska?

Kunskaper i svenska är nästan alltid avgörande för möjligheten att få en anställning i Sverige. Bristande språkkunskaper försvårar deltagande i utbildning som gör det möjligt att ta lediga jobb och skapar också svårigheter att förstå och ta del av samhällsinformation. Vid sidan av hög arbetslöshet bland utrikes födda med kort utbildning finns också flera utrikes födda med längre utbildningsbakgrund från annat land, men som i Sverige arbetar under sina formella kvalifikationer. Den första arbetsgivarkontakten är ofta vägen till mer stabil anställning, varför denna koppling behöver stärkas.

Alla nyanlända flyktingar och deras anhöriga läser svenska på SFI som en del av etableringsprogrammet under två år. Trots utbildningsinsatserna lär sig många inte tillräcklig svenska och en stor andel, cirka 70%, har inte slutfört den sista kursen – kurs D – efter tre år. Några problem är brist på behöriga lärare, brist på individanpassning i undervisningen och få sammanhållna undervisningsgrupper, kopplingen till arbetsmarknaden och varierande kvalitet beroende på utbildningsanordnare. Mindre justeringar har gjorts av regelverket kring SFI, men många av de grundläggande problemen kvarstår. Det krävs en tydlig ambitionshöjning för undervisningen i svenska, men också ett skifte i fokus. Alla som inte kommer i jobb och saknar tillräckliga språkkunskaper ska lära sig svenska. Då måste också språkundervisningen hålla en högre kvalitet som gör att man lär sig språket inom den tidsram som är satt.

Hur vill vi göra om SFI till Jobbsvenska?

SFI leder idag inte i tillräckligt hög utsträckning till att ge människor rätt förutsättningar att komma i arbete. Vi vill se att SFI görs om till jobbsvenska med två tydliga spår - ett för personer med kortare utbildningsbakgrund där syftet med utbildningen är att snabbt komma ut i arbete, och ett med fokus på akademisk svenska för dem med längre utbildningsbakgrund.

De som har kortare utbildningsbakgrund ska i sin undervisning förberedas för arbetslivet och efter avslutad utbildning kunna kommunicera på en arbetsplats. Resultatet ska vara ett jobbsvenskacertifikat. Ett krav ska vara att utbildningen kombinerar språkundervisningen med yrkesförberedelser och alla som anordnar språkundervisningen ska ha nära samarbete med

arbetsgivare inklusive platser för arbetsplatsförlagt lärande. Det andra spåret med akademisk svenska kommer fokusera på en fördjupad språkundervisning, men med tydligare inriktning på förberedelser för arbetslivet än idag, och kunna leda till fortsatta studier eller arbete inom högkvalificerade yrken efter avslutad utbildning. Slutförd utbildning leder till ett certifikat för akademiska studier.

Utgångspunkten för båda dessa spår är att utveckla undervisningen i svenska baserat på forskning och innovativa sätt att snabbt lära sig språket. Utbildningen måste samtidigt i betydligt högre utsträckning än idag vara individanpassad, vilket för en person kan innebära fler lärarledda utbildningstimmar, och för en annan ett högre tempo och en mer intensiv utbildning. För att uppnå detta krävs fler, bättre utbildade lärare i svenska samt ett krav på anordnarna att varje elev får en individuell plan från både läraren och en studie- och yrkesvägledare. En förändrad och förbättrad undervisning kommer göra att fler lär sig fortare, men också att undervisningen tydligare anpassas till slutmålet med utbildningen – jobb eller fortsatta studier.

Medborgarskap fortare för den som genererat en halv miljon i skatteintäkter

Vad vi vill?

Den som har jobbat i Sverige och genererat 500 000 kronor i skatteintäkter under fem års tid ska kunna bli medborgare snabbare.

Varför vill vi ge möjlighet att fortare bli medborgare?

För många utrikesfödda är misslyckad integration en grundorsak till att man inte lyckas skapa ett bättre liv för sig själv och sin familj. Det är också en viktig förklaring till den höga arbetslösheten. Därför behöver det bli tydligare att man kan och uppmuntras att arbeta sig till en plats i det svenska samhället genom inbetald skatt. Signalen till den som arbetat lagligt och betalat in skatt ska vara att man förtjänat sin plats. Vi vill därför öppna en annan kortare väg till medborgarskap - förutsatt att man i övrigt uppfyller de krav som finns för medborgarskap (vandelskrav, krav på vistelsetid i Sverige m.m.) - där beskattat lagligt arbete ger tydlig möjlighet att bli medborgare snabbare.

Medborgarskapet är sista steget i resan att få fullvärdiga och demokratiska rättigheter i Sverige och helt bli en del av samhället. Det ska ställas höga krav på den som ska bli medborgare, men den som kämpar, bidrar och gör rätt ska också premieras. Därför vill vi att den som bidragit med 500 000 kronor i skatteintäkter snabbare ska kunna bli medborgare.

Sverige behöver bli ett attraktivt land för arbetskraftsinvandrare. Idag är det svårt för Sverige att locka talanger, mycket på grund av olika strukturella problem som är komplexa och svåra att lösa på kort sikt. Exempelvis att få en bostad. Att korta tiden för medborgarskap skulle göra Sverige till ett mer attraktivt land att komma och arbeta i.

Hur vill vi att de ska kunna bli medborgare fortare?

Idag får den som ansöker om medborgarskap i snitt vänta i 3 år på beslut, men för många tar det ännu längre tid och vissa väntar 5 eller 6 år - ibland längre. Tiden till beslut har under många år varit väldigt lång. Det ska ställas höga krav på den som vill bli svensk medborgare, men inräknat den tid som krävs för att kunna lämna in en ansökan behöver den som gjort allt rätt ibland vänta mer än 10 år på att bli medborgare, trots att dagens lagstiftning ger vissa möjligheten att ansöka om medborgarskap efter att de bott här i fem år. Den typen av väntan gynnar inte integrationen.

Därför vill vi att tiden till beslut ska kortas genom att den som uppfyller kraven fortare ska få beslut. Det innebär att den som under 5 års tid betalt in 500 000 i skatteintäkter, fortare kan bli medborgare. För att understryka att det inte handlar om att "köpa sig till medborgarskap" utan "arbeta sig till medborgarskap" ska minst 100 000 skatt betalas in under vardera av fem år, motsvarande åtminstone skatteintäkterna från ett vanligt arbete med ingångslön. I skattesumman räknas både inkomstskatt och allmän löneskatt

på arbetsgivaravgifterna. 100 000 kr i årlig skatt, inklusive allmän löneavgift från arbetsgivaren, motsvarar idag ett heltidsarbete med en månadslön på drygt 27 000 kr. Dessa uppgifter finns på Skatteverket.

För att detta ska ske på ett rättssäkert sätt behöver mer medel avsättas till Migrationsverket för att snabba på processerna. I regleringsbrevet till Migrationsverket behöver man också vara tydlig med att den som uppfyller kraven ska få beslut inom 6 månader. För vissa skulle det korta tiden från att man kommer till Sverige tills att man får medborgarskap till runt 5 år istället för 10 år.

Begränsa och villkora föräldraledighet med svenskundervisning för nyanlända som inte pratar svenska

Vad vi vill?

En utrikesfödd person som fått asyl eller dess anhöriga som inte pratar svenska ska efter ett år läsa svenska (vår reformering av SFI – jobbsvenska) två dagar i veckan som villkor för att få fortsätta vara föräldraledig. När föräldern läser svenska ska barnet gå i förskola för att också lära sig svenska. Vi vill även halvera antalet dagar med föräldrapenning för den som kommer till Sverige med barn som fyllt ett år.

Varför vill vi begränsa föräldraförsäkringen för vissa utrikes födda utan koppling till arbetsmarknaden?

Föräldraförsäkringen finns till för att barn ska få en bra start i livet och för att barnafödande inte ska hindra deltagandet på arbetsmarknaden. Idag finns det föräldrar och barn som tvärt om, på grund av föräldraförsäkringens utformning, hamnar längre från samhället. Det handlar främst om utrikesfödda kvinnor. Det är också inom denna grupp som sysselsättningen är som lägst. En förklaring är att de flesta som invandrar är unga vuxna, vilket innebär att många skaffar barn i samband med att de kommit till Sverige. Studier visar att det är vanligt att kvinnor inom denna grupp tar huvudansvar för barnen när de är små och att en lång föräldraledighet fördröjer integrationen. Det påverkar också barnens skolgång eftersom de, i motsats till andra barn, inte kan svenska när de börjar skolan.

En förälder som inte har arbetat innan föräldraledigheten får föräldrapenning på grundnivå. Av svenskfödda kvinnor använde runt 3 procent föräldrapenning på grundnivå år 2019, medan motsvarande siffra för kvinnor födda i konflikt-drabbade länder var runt 50 procent.

Det är också betydligt vanligare att utrikesfödda kvinnor avbryter arbetsmarknadsförberedande insatser, i form av etableringsprogrammet, för att bli föräldralediga. En längre tid utanför arbetsmarknaden kan påverka självförtroendet och skapa högre trösklar för att komma in på arbetsmarknaden. En längre tid utan arbete kan också skapa isolering. Detta behöver motverkas.

Hur vill vi begränsa föräldraförsäkringen?

Föräldrapenning betalas för 480 dagar för ett barn. 90 av dessa dagar kan inte föras över till den andra föräldern. Den som inte arbetat innan föräldraledigheten får ut 250 kronor om dagen under de första 390 dagarna, det vill säga cirka 7500 kronor i månaden. De övriga 90 dagarna är ersättningen 180 kronor per dag (dagar på lägstanivå). Enligt föräldraledighetslagen har en förälder rätt att vara helt ledig till dess att

barnet är 18 månader, oavsett om personen får föräldrapenning eller inte. Det innebär att det går att ta ut föräldrapenningen enstaka dagar under en sammanhängande period och på så sätt vara föräldraledig längre.

För att utrikesfödda kvinnor snabbare ska integreras vill vi att tredje-landsmedborgare som har tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd, inte tidigare arbetat i Sverige, kommit hit och fått asyl eller är anhörig till en person som fått asyl och inte pratar svenska, efter 1 års föräldraledighet ska delta svenskundervisning (vår reformering av SFI – jobbsvenska) två dagar i veckan som ett krav för att få fortsatt föräldrapenning. Det innebär att det är möjligt att som mest ta ut 365 dagar under det första året - men för att fortsätta vara föräldraledig ska man, två dagar i veckan, läsa svenska. Dessa två dagar räknas inte av från föräldrapenningen. Ersättningen ska istället motsvara etableringsersättningen som är 308 kronor om dagen. För att bedöma om föräldern omfattas av studiekravet eller kommer hon eller han få göra ett prov.

Kraven gäller endast när en förälder tar ut mer än ett års föräldraledighet. Det innebär att de föräldrar som delar föräldraledigheten lika mellan varandra inte kommer omfattas av språkraven.

Enligt dagens regelverk har föräldrar som kommer till Sverige rätt till alla 480 dagar föräldrapenning om barnet blir bosatt i Sverige under sitt första levnadsår, 200 dagar föräldrapenning om barnet blir bosatt i Sverige efter sitt första levnadsår, och till 100 dagar om barnet blir bosatt i Sverige efter sitt andra levnadsår. Vi vill att kravet på att vara föräldraledig efter barnets ettårsdag även för de som kommer till Sverige med barn ska villkoras med SFI två gånger i veckan på samma sätt som de som får barn i Sverige. Vi vill även att antalet dagar för dessa personer halveras. Blir barnet bosatt i Sverige efter sitt första levnadsår innebär det 100 föräldradagar istället för 200, och 50 föräldradagar istället för 100 efter andra levnadsåret.

Fler jobb till fler genom att skattebefria de 10 första anställda

Vad vi vill?

Ett företag som går från noll till upp till 10 anställda ska vara undantagna arbetsgivaravgifter under de första två åren med anställda.

Varför vill vi skattebefria de första tio anställda?

Det är för dyrt att anställa i Sverige. Jobb skapas i små och växande företag. Enligt statistik för de senaste 20 åren skapades 96% av nettotillväxten av jobb i Sverige inom företag som är yngre än tio år, och merparten av dessa nya jobb i företag med färre än 49 anställda. Samtidigt har både antalet nystartade företag och antalet människor de anställer minskat och är nu på den allra lägsta nivån sedan Finanskrisen. För att individen ska kunna göra en livsresa, och för en växande ekonomi, är det avgörande att fler jobb skapas. Här går tyvärr trenden åt fel håll. En viktig förklaring till detta är att kostnaden för att anställa är för hög i Sverige.

Vi kan konstatera att det samlade skattetrycket på arbetsinkomster är fjärde högst i EU enligt siffror för 2024. Skatten på företagets jobbskapande, i form av arbetsgivaravgifter, har denna mandatperiod ökat med tolv miljarder per år. Detta drabbar särskilt svaga grupper på arbetsmarknaden, som unga och människor med begränsad utbildning eller erfarenhet av arbete i Sverige. Precis som det bara är människor själva som kan staka ut vägen för sin livsresa är det också bara entreprenörer och företagare som kan staka ut vägen för jobbskapandet i Sverige. Hindren måste därför inte bara röjas för den enskilde som ska försörja sig utan också för företagen som ska anställa.

Hur vill vi skattebefria de första tio anställda?

Ett enmansföretag som anställer sina första tio anställda ska få rätt till nedsättning av arbetsgivaravgifterna för dessa under de första två åren. Taket för nedsättningen ska vara 35 000 kr i månadslön per anställd. Avdraget innebär en årlig besparing på 445 000 kr för den företagare som går från 0 till exempelvis 5 anställda, vilket innebär att företaget har råd att anställa ännu en person på ingångslön. Satsningen innebär att minst 10 000 jobb i små och snabbväxande företag kan tillkomma.

Helt avgörande för att fler företag ska våga och kunna växa är att företagsklimatet i allmänhet men särskilt regler kring anställning är så enkelt som möjligt. Därför bör denna nedsättning ske helt automatiskt för berörda företag. Reformen ersätter det så kallade växa-stödet som är betydligt mer begränsat i sin omfattning och innebär mycket administration för företagare.

Sänkt skatt på de lägsta inkomsterna för fler i arbete

Vad vi vill?

Sänka skatten på arbete särskilt för de lägsta inkomsterna och reformera inkomstbeskattningen så att det alltid och utan undantag lönar sig att gå från bidrag till arbete.

Varför vill vi sänka skatten på arbete?

För att det alltid ska löna sig att ta ett jobb istället för att ta emot bidrag, bör inkomstskatten sänkas för lägre inkomster. Vår politik grundar sig på idén om att det alltid ska löna sig att ta ett arbete. För en arbetslös innebär skatten på arbete att incitamentet att ta sitt första jobb minskar och i vissa fall är det till och med i princip inget ekonomiskt utbyte av att gå från bidrag till jobb, även om dessa fall utgör en mindre del av av utanförskapet. Det finns ytterligare åtgärder att göra för att stärka incitamentet för att jobba, som den existerande jobbstimulansen och utveckling av den i form av exempelvis en jobbpremie, men det är en viktig princip att skattesystemet i sig inte motverkar inträdet på arbetsmarknaden.

Hur vill vi sänka skatten på arbete?

Inkomster beskattas i Sverige olika beroende på inkomstnivå, med en högre total skatt för högre total förvärvsinkomst. För att räkna ut en persons skatt dras först en del av från de totala inkomsterna genom det så kallade grundavdraget. Kommunal skatt och statlig inkomstskatt betalas sedan på den inkomst som återstår. Sedan 2006 finns också det så kallade jobbskatteavdraget, som också beräknas på inkomster efter grundavdraget, eller beskattningsbara, inkomsten. Grundavdraget ökar snabbt upp till en maxnivå på 45 300 kr och då för inkomstnivåer på som mest 183 600 kr, motsvarande 3,1 prisbasbelopp 2025, och trappas sedan av för inkomster över detta. Jobbskatteavdraget ökar upp till inkomster på 475 100 kr per år och är för inkomstnivåer därutöver konstant på 47 000 kr.

Vi vill se en skattereform som sänker och förenklar skatten särskilt för de lägsta inkomsterna. Det skulle exempelvis kunna ske genom att inkomster är helt skattebefriade upp till en viss lönenivå och/eller fokuserar på inträdet (eller återinträdet efter en lång frånvaro) på arbetsmarknaden. Det skulle gynna både den som går från utanförskap till arbete för första gången såväl som befintliga arbetstagare, som också skulle få se en skattesänkning. Skattesänkningar ska bidra till att det alltid och utan undantag lönar sig att gå från bidrag till arbete.

Skattesänkning bör gälla lika för alla åldrar, men bara för arbetsinkomster. Det innebär förstärkta ekonomiska villkor även för äldre som fortsätter arbeta upp i åldrarna. Vi vill också rensa upp i skattesystemet bland annat genom att avskaffa det så kallade förvärvsavdraget, exempelvis genom att höja grundavdraget motsvarande dess effekter. Incitamenten till arbete ska vara ledstjärna i skattepolitiken och det ska vara så enkelt och transparent som möjligt för såväl skattebetalare som myndigheter att arbete särskilt gynnas.